چی لەهەگبەکەی دۆناڵد ترەمپ دایە ؟ ... جەزا ئەحمەد فارس

بە پێچەوانەی پێشبینی زۆر بەی ئەو توێژەرو مامۆستایانی زانکۆ وە لە هەرێمی کوردستان کە پێیان وابوو هیلاری کلنتۆن دەڕواتە کۆشکی سپی ،دۆناڵد ترەمپ هەنگاوەکانی بەرەو کۆشکی سپی نا.

دیموکراسیەتی ئەمریکی

ئەمریکا سەلماندی نەك تەنها ووڵاتێکی دیموکراسی خوازە بۆ ناوخۆی ووڵاتەکەی خۆی بگرە یەکێکە لەو ووڵاتانەشی کە نمونەیەکی جوانی پێشکەش کردووە لە قبوڵکردنی جیاوازیەکان کە یەکێکە لە بنەما بنەڕەتیەکانی دیموکراسییە .
دۆناڵد ترەمپ ئەوەی ڕاگەیاند کە ئێستا کاتی کارکردنە ئەمە دەرخەری ئەوە یە کە ئەو هەرچەند لە کەمپینی هەڵبژاردنەکەی لەگەڵ دیموکراتەکان کە هیلاری کلنتۆن سەرۆکایەتی ئەکرد زۆر جار لێمەکردن و تۆمەتبار کردنی یەکتر بووە بەڵام ئەوە کۆتای هات و دەست لەناو دەست ئە بن بۆ ئەوەی ئەمریکایەکی بەهێز دروست بکەن .
ترەمپ ئاماژەشی بەوەشدا کە کار بۆ یەکگرتووی ناوخۆی ئەمریکا دەکات لە نێوان دیموکرات و کۆماری و سەربەخۆکان بەم پەیامەی ئەوەی پشت ڕاستکردەوە کە ئەو سەرۆکێکە بۆ هەموو ئەمریکیەکانە نەك تەنها بۆ کۆماریەکان ئەمەش جەوهەری ڕاستە قینەی دیموکراسی ئەمریکیەکانە کە سەرۆکەکانیان بەیەك چاو سەیری پێك هاتە جیاوازەکان دەکەن بە پێچەوانەی سەرکردە سیاسیەکانی ووڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستەوە کە بەتەنها نمایندەی پارتەکەی خۆیان یان ئەوانە دەکەن کە هەڵیانبژاردوون .
دۆناڵد ترەمپ بە شانازیەوە سوپاسی هیلاری کرد بۆ ئەو خزمەتەی کە بە ئەمریکیەکانی کردووە ئەمە پێمان دەڵێت سەرکردە سیاسیەکانی ئەمریکا هەرچەند ناکۆکی و جیاوازی ئایدیا لە نێوانیاندا هەبێت بەڵام ئامادەن کە دان بەوە دا بنێن کە بەرامبەرەکەیان کاری باشی کردووە.
لەپاڵ ئەو هەموو جوانیانەی دیموکراسی ئەمریکی لەناوخۆدا ، ئەکرێت ئەمریکا بە پێچەوانەی ئەوە وە لە دەرەوەی ووڵاتەکەی کار بکات بۆ بە دیهێنانی ئامانجە ستراتیجیەکانی.

سیاسەتی ئابوری دۆناڵد ترەمپ

ئەمریکیەکان لە چەندین قەیرانی ئابوریدا ئەژین، بۆ ئەوەی لەو قەیرانانە رزگاریان بێت پێویستیان بە سەرۆکێکە کە شارەزای لە سیاسەتی ئابوری و بازرگانی هەبێت نەك سیاسەتی دەرەوە، بۆیە دەنگیان بە ترەمپ دا لە بری هیلاری .

لە سیاسەتی ئابووریدا ترەمپ کە بانگەشە بۆ گۆڕانکاری ریشەی ئەکات لە ئابوری ئەمریکا لە پێناو ئەوەیە کە ئەمریکا بکاتەوە بە مەزنترین وولاتی ئابوری جیهانی .

بۆ باشکردنی باری ئابوری ناوخۆی ئەمریکا ترەمپ ئاماژەی بەوە کرد کەکار لە پێناو رەخساندنی زۆرتین هەلی کار دەکات، بەمەش بازاری ئەمریکی زیاتر چالاك ئەبێت لەناوخۆدا، لە یەك کاتدا هاوڵاتیانی ئەمریکی ئەتوانن سود مەند بن و هەروەها ئەمریکاش زیاتر هەنگاو بەرەو دروستکردنی ئابورییەکی یەهێز بنێت.

سیاسەتی ئابوری ترەمپ ئایندەی ئەمریکا دیاری دەکات یان ئەوە یە کە ئەمریکا بەرەو لوتکە ئەباتەوە لەڕووی ئابورییەوە و ئەیچەسپێنێت یان ئەمریکا توشی شکستی ناوخۆی ئەکات و پێگەی لاواز دەبێت .

ئەمریکیەکان وا سەیری ئەم بابەتە ئەکەن لە هەردوو حاڵەتەکەدا قازانجیان بێت لە بەر ئەوەی لە حاڵەتی یەکەم حکومی جیهان دەکەن بە هۆی بوونی ئابوریەکی بەهێزەوە.

لە حاڵەتی دووەمیش کە شکستە زۆرێك پێیان وا یە کە ئەمریکا ئەبێت شکست بیەنێت بۆ ئەوەی جارێکی تر خۆی بونیاد بنێتەوە و بە هێزێکی گەورە ترەوە لەکایەی جیهانی دەربکەوێت .

مێژووش زۆر نمونەی پێداوین لە سەر شکستی هەندێك ووڵات کە دواتر توانیویانە لەماوەیەکی کەمدا خۆیان رێکبخەنەوە و ببن بە بەهێزترین ووڵاتی جیهانن دیارترین ووڵات ئەڵمانیای دوای شەڕی جیهانی دووهەمە کە کەوتنێکی گەورەی لە سەر جەم بوارەکان بەخۆوە بینی بەڵام کاتێك کە هەستایەوە توانی کە ببێتە سوڕێنەری ئابوری و سیاسی ئەوروپا ولەسەر ئاستی جیهانیش رۆڵی کاریگەر ببینێت.

یەکێك لەوکارانەی کە ترەمپ کە گرنگی پێدەدات لایەنی ئابوری وویلایەتە یەکگرتووەکانە ، پلانی ئەوەی هەیە کە لەڕووی ئابورییەوە ئەمریکا بەهێز بکات،دور نیە یەکێك لە هۆکارە سەرەکیەکانی ئەوەی کە دەنگدەری ئەمریکی ئەویان لە هیلاری پێپەسەند تربوو ئەوە بێت کە بیانەوێت لەو کێشە ئابوریانە رزگاریان بێت کە لەناوخۆی ئەمریکا هەیە ، چونکە ترەمپ ئەوەندەی بازرگانێکی لێهاتووە پیاوێکی سیاسی نیە.

سیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا لە سەردەمی دۆناڵد ترەمپدا

ستراتیجیەتی ئەمریکا بۆ دەرەوە گۆرانی بەسەردا نایات ئەوەی کە دەگۆڕێت بریتیە لەئامڕازەکانی بە دیهێنانی ستراتیجیەتی ئەمریکی ئەکرێت کە دیموکراتەکان ئەوکاتانەی کەلەسەر فەرمانڕەوای بوون سیاسەتی نەرمیان گرتبێتە بەر بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی ئەمریکا بەڵام کۆماریەکان بە پێچەوانەوە.

کۆماریەکان بۆوایان بە وە هەیە بۆ بەدیهێنانی ستراتیجیەتی ئەمریکا ئاسایە ئەگەر بەشێوەیەکی راستەوخۆ سنوری ووڵاتانی تر ببەزێنرێت بۆیە ئاسایە جارێکی تر ترەمپ ژمارەی هێزەکانی ئەمریکا لە دەرەوەی سنوری زیاتر بکات.

ئەوەی کە گرنگە لە سیاسەتی ترەمپ بریتیە لەوەی کە ئەو بەڕاستی مەبەستێتی داعش لە موسڵ و ڕەقە تێك بشکێنێت بۆ یە ئەگەری زۆرە کە ئەم دوو ئۆپەراسیۆنە خێراتر بکرێن.

هەموان چاوەڕێی ئەوە دەکەن کە لە سەردەستی دۆناڵد ترەمپ ژمارەیەك شەڕ هەڵبگیرسێت لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و جیهان بەڵام دور نیە ئەم چاوەڕوانیە هەڵە بێت وەك ئەوەی کە هەمووان پێش بینی هیلاری کلنتۆنیان دەکرد بڕواتە کۆشکی سپی .

دروست بوونی شەڕ ئەگەرێکی کراوەیە لەسەردەمی ترەمپ چونکە زۆربەی ئەو شەڕانەی کە ئەمریکا بە شێوەی راستەوخۆ بەشداری تیادا کردووە لە سەردەمی کۆماریەکان بووە.

ئەوەی گرنگە بۆ کورد ئەوەیە کە ئێمە ئەتوانین سود مەند بین لە سەردەمی ترەمپ چونکە ئەو دیدگایەکی پۆزەتیفی هەیە بۆ پرسی کورد بەڵام خاڵێکی گرنگ کەوتۆتەوە سەر سەرکردایەتی کورد کە چۆن مامەڵە دەکات لەگەڵیدا.

ئێمە ئەگەینە ئەو ڕاستیەی کە ستراتیجیەتی ئەمریکا گۆڕانی بەسەردا نایەت لە سەردەمی ترەمپ بەڵام ئامڕازەکانی سیاسەتی دەرەوە ئەگۆڕێت.